

Man borde reklamera våren

Isen är borta, men det ligger snöhögar lite här och där som påminner om den underliga vårintern. Snön smälte undan ungefär som den skulle och några blyga vårblommor vågade sig fram. Men tji fick vi! Kung Bore hade lite mer att ge. Snöslungor och skyfflar som blivit förpansade till bodarna, fick plockas fram igen. Och det i slutet på mars. Efter vårdagjämningen! Falsk varudeklaration? Försenad leverans?

Arbetet med service och trygghet går vidare och i detta nummer kan du läsa lite om hur kommunen arbetar med trygghetspunkterna. Öbutiken, Ökrogen, Bygården och vår lilla brandstation, om de utrustas på rätt sätt, är väl en bra grund för en trygghetspunkt för boende på Tjockö och öarna runt omkring.

Räfsnäs hamn

Bryggrenoveringen i Räfsnäs hamn pågår för fullt. För entreprenören och grabbarna som bygger är det kanske mest vattenet un-

derifrån, det vill säga vattenståndet, som är av störst betydelse. Det gäller ju att komma åt att fylla på med betong där den har blåstrats bort. Vi får hoppas det blir klart innan midsommar. Annars blir det en utmaning för alla som har Räfsnäs som replipunkt, inte bara för leveranserna till butik och värdshus, utan även för alla besökare till öarna.

Och när vi ändå pratar om Räfsnäs hamn, så hoppas vi att vi inom en inte alltför avlägsen framtid kan rapportera om uppgraderingen av hamnen där

Att köra båt är den bästa delen av alla de olika sysslor jag har som butiksföreståndare, säger Lasse. Foto: Agnetha Gustafsson

person och godstrafik är separerad. Det finns ljuspunkter även om de ännu lyser svagt.

Drönarna har landat och förhoppningsvis inte för sista gången. Efter ett lyckat försök mellan Gräddö och Tjockö, går arbetet vidare med att 'produktifiera' konceptet. Läs mer på sidan 11.

I förra numret skrev vi om en medlemsutflykt. För er som ännu inte har varit på Svartlöga och arboretum Lasses Hagar, och för den delen även ni som har varit där, kan väl en utflykt dit sitta fint som ett alternativ till badklippan eller gräsklippningen. Väl där njuter vi av fantasisk natur och kultur. Dessutom får vi lära oss lite om de unika växter och träd som växer där. Hoppas vi ses på Svartlöga.

Vädret kan vi inte göra något åt, men hoppas på en fantastisk vår och försommar för alla.

Lasse Gustafsson

Robin Tydén berättar om hur det är att driva Östersjöfrakt AB och de problem och fördelar det är att vara ett litet företag i skärgården. Foto: Lasse Gustafsson

Skärgårdsrådet på besök i verkligheten

Skärgårdsrådets syfte är att vara ett forum för förstärkt dialog mellan Norrtälje kommuns beslutsfattare och skärgårdens företagare och fastboende gällande frågor av utvecklande och strategisk betydelse för skärgården. Skärgårdsrådet är rådgivande organ till kommunstyrelsen i skärgårdsfrågor. På mötena finns representanter för politiken, kommunens tjänstemän, företagare, föreningar och ö-representanter.

I vanliga fall hålls mötena på Norrtälje kommunhus, men denna gång beslutades att ha det på annan ort och lotten föll på Tjockö. Deltagarna anlände med passbåt till Roholms-bryggan och dagen inleddes med en rundvandring på Tjockö ledd av byalagets ordförande Per Ericson. Turen gick genom byn och Per berättade om Tjockös historia och visade på platser och hus av historiskt och nutida intresse. Stopp gjordes vid tvättstugan som nyligen renoverats invändigt och försetts med solpaneler med hjälp av pengar från Leader. Den byggdes under första halvan av 1900-talet av Tjockö Bastu- och Tvättstugeförening. Från början fanns där förutom, för den tiden, en modern tvättmaskin, även möjlighet att ta sig ett bad i badkaret och att basta. Tvättstugan inrymmer dessutom ett utrymme för Tjockös brandvagn.

Nästa stopp blev Korsnäset där Robin Tydén hade mött upp med passbåten Romina och Rickard Rundgren Björk med sjöräddningens båt Violla. Robin och Rickard berättade om hur det är att leva och verka i skärgården. Bland annat nämndes vikten av Räfsnäs hamn som fungerande

replipunkt, samarbetet mellan företag och en levande skärgård med all service.

Därefter styrdes kosan till byns centrum där Mikael Mastvik berättade om hur det är att vara barnfamilj på en ö i skärgården. Turen avslutades i Tjockö bygd via ett besök i Öbutiken och Ökrogen. I Bygården bjöds på fika och Lasse och Agnetha Gustafsson berättade om Öbutiken och Ökrogen.

Sedan startade själva mötet, som denna gång handlade mest om kommunens 'Översiktsplan 2050'. De deltagande öborna var överens om att det var en ganska blek skapelse som innehöll minimalt av planer för skärgården. Många uttryckte vikten av en fungerande infrastruktur för att ha en levande skärgård. Det stod det dessvärre inte mycket i översiktsplanen. För övrigt fanns inte många andra konkreta förslag heller. Om man ska få yngre att flytta ut i skärgården, krävs bland annat att det finns snabbt och stabilt bredband, väl fungerande replipunkter, skolor och barnomsorg inom rimligt avstånd, fungerande skolskjuts och möjlighet till pendling och först då kan man prata om en levande skärgård där man kan bo och verka.

Syftet med att träffas på plats i skärgården är att visa hur verkligheten ser ut, innan man på möten diskuterar förutsättningar och mål för skärgården. Det är också en möjlighet för övriga deltagare att få en inblick i hur det ser ut på andra öar. Framöver blir det Skärgårdsråd på någon annan ö.

Lasse Gustafsson

MEDLEMSBLADET ges ut av Blidö-Frötuna Skärgårdsförening, c/o Lars Gustafsson, Tjockö Korsnäset 3, 761 96 Tjockö • www.bfsf.se • bankgiro: 439-8152 • swish: 1231658541

MEDLEMSBLADET trycks hos Sollentuna Offset & Digitaltryck AB.

Redaktion: Malin Lenke

Layout: Renée Eklind, renee.ekind@gmail.com, tfn 0708 20 45 55

Omslagsbild: Joel Nordstedt

Öbor från Furusund, Yxlan och Gräskö serveras blomkålssoppa med räkor på Furusunds Hamnkrog. Foto: Staffan Berg

Men vad gör ni på vintern?

Det finns förmodligen inte en enda skärgårdsbo eller gleslygdsbo som inte har fått den frågan från sina stadsboende vänner. Och vad gör vi egentligen? Tja, barnfamiljer på öarna har precis lika tajt om tid här som alla andra barnfamiljer. Oftast lite tajtare när vägen till jobbet eller barnens aktiviteter innebär passning av båt och färjeavgångar och bussar som går gles.

Många av de som bor här ute är egna företagare, ibland med hela skärgården som arbetsfält. Väl hemma lockar sofflocket och sängen och det kan vara knepigt att få tiden att räcka till för sånt som träning, hobby och sociala aktiviteter.

Stort utbud

För den som har tid och lust finns det dock massor att hitta på. BFSF lägger på vår Facebooksida ut sånt som vi får kännedom om och som händer i området. Och det händer visst grejer här ute även vintertid. Bokcirklar, vävning, gympa, stickgrupper, filmvisningar, körsångsövningar och dans eller barnteater på någon av våra bygdegårdar. Har man ögonen öppna, så ser man att det händer massor. Heder åt de som fixar, det här betyder så mycket för så många. Vi passar dessutom på att skicka ett extra stort grattis till Rådmansö bygdegård som blev utsedd till årets bygdegård. Mycket välförtjänt!

Det började med m/s Riddarfjärden

De vinteröppna krogarna sätter en extra guldkant på tillvaron.

Minns ni AW-båten m/s Riddarfjärden som började gå som vinterbåt på linjen Furusund-Köpmanholm-Östernäs-Gräskö-Norröra-Söderöra och åter till Furusund och därefter en sväng in mot Högmarsö med flera öar? På fredagseftermiddagarna fick båten inte bara en transportfunktion, utan också en social sådan. Fler och fler började åka bara för att träffas och avsluta veckan med en trevlig sjötur med mat, dryck och prat med såväl nya som gamla vänner. Tack vare att båten lämpligt nog var utrustad med ett restaurangkök så kunde man 'tura' en kväll, när matlagningslusten stod på noll. Skönt att slippa brottas med frusna tampar och funderingar på eventuell promillehalt i kroppen på hemväg från krogen.

Krogtätt i Furusund

Här i Furusund har vi den gångna vintern haft inte mindre än två öppna krogar. Julbord, påskbord, och skaldjursplåtår har serverats. Vi har kunnat gå på mordteater, lyssna på skönsjungande artister och löst musikquiz.

Varje fredag har det varit aw på både Furusunds Vårdshus och på Hamnkrogen. Visserligen är det tuffa ekonomiska tider för många, men trots detta har det varit välbesökta och mycket uppskattade fredagseftermiddagar och kvällar. Hit kan man gå i sällskap eller allena, slå sig ner framför en värmande brasa eller vid ett bord där det finns plats.

Antingen kan man börja med något att dricka på Hamnkrogen och gå den korta biten upp till Vårdshuset för en middag, eller så gör man tvärtom. Varken David

och Malin som driver Vårdshuset eller Carl-Oskar som basar för Hamnkrogen, ser det som någon konkurrens.

"Vi kompletterar varandra och har lite olika målgrupper" säger Carl-Oskar. "På Hamnkrogen har vi bara öppet fredag och lördag från 12.00."

Den kvällen min sambo och jag var på besök hörde vi idel lovord över de båda krögarna. Det är modigt att ha öppet, även när det inte är högsäsong. Så om du har slut på förslag till helmat och bor i närheten; ta en tripp till det krogtäta Furusund.

Barbro Nordstedt

Framför brasan på Vårdshuset. I matsalen förbereder personalen för kvällens gäst, Jono Paetz, som ska hålla i en mat- och vinprovning med viner från Nya Zeeland. Foto: Staffan Berg

Dick Engvall och Kicki Nordin i samtal på Furusunds Hamnkrog. Dick och hans fru Anita blev fastboende på Furusund i april och beskriver Hamnkrogen som sitt lilla glädjeställe på helgerna. Trevligt att träffa folk och snacka lite.

"Hamnkrogen är det bästa som har hänt," tycker Kicki som bara bor några hus bort från hamnen och krogen. "God mat, grytorna är fantastiska, för att inte tala om påsktallriken som var underbar!"
Foto: Staffan Berg

Carl-Oskar har stått för ruljangsen på Furusunds Hamnkrog, under vintern med hjälp av kocken "Mini" som trollat fram grytor, soppor och påsktallrikar. Sommartid finns gott om sittplatser utomhus, under vintern räcker platserna inne till med lite god vilja. Det kan hända att man fått dela bord med nya bekansnader och det är ju bara trevligt!

Foto: Staffan Berg

Mitt i byn på Tjockö ligger Ökrogen granne med butiken och tvärs över vägen ligger den gamla skolan som nu är en samlingslokal. Foto: Lasse Gustafsson.

Trygghet Ö-verallt?

Efter artikeln i förra numret av Medlemsbladet skickade vi en fråga till Norrtälje kommun: Vad gör kommunen avseende SOT-punkter?

Enligt Fredrik Sandell, kommunstyrelsens säkerhets- och beredskapsstrateg, är det inte lätt att beskriva SOT på ett kort sätt, men han ger en summering. (Mer finns att läsa på kommunens hemsida, www.norrtalje.se)

Kärt barn har många namn

Fredrik förklarar: ”Det verkar finnas olika uppfattningar om vad som avses med trygghetspunkter, trygghets- och informationspunkter, trygghetsnoder och service- och trygghetspunkter, men också i vilken utsträckning de faktiskt finns som etablerade offentliga funktioner. Inom Norrtälje kommun känner jag enbart till fem punkter som angetts som primära trygghetspunkter”.

De fem platserna som öppnas av Norrtälje kommuns krisledning vid händelse av en kris är:
 Norrtälje Brandstation, Alestavägen 4 vid södra infarten
 Rimbo, Verkstadsvägen 7
 Hallstavik, Gottstavägen 24
 Älmsta, Videvägen 12
 Blidö, Fagernäsvägen 1 (vid färjeläget)

En trygghetspunkt är en samlingslokal dit man som invånare kan vända sig vid olika typer av samhällsstörningar. Det kan till exempel vara vid vatten-, el-, värme- eller telefoniavbrott.

Fredrik fortsätter: ”Om vi behöver öppna trygghetspunkterna informerar vi om det på Sveriges Radios P4, som är den nationella beredskapskanalen samt på kommunens webb- och Facebooksida.

Trygghetspunktens funktioner kan variera beroende på vad som har inträffat och hur länge samhällsstörningen beräknas pågå. Här är några exempel:

Trygghetspunkten kan ge hjälp med:
 Aktuell information om vad som händer
 Tappkran för dricksvatten
 Möjlighet att värma mat
 Ladda mobil och dator
 Hjälp med att kontakta närstående
 Första hjälpen
 Hjärtstartare
 Krisstöd
 Hjälp med att kontakta 112

Om behov uppstår kan fler trygghetspunkter öppnas. Vi kommer då att informera om var dessa finns.”

Två nivåer

I ett av sina dokument beskriver kommunen kraven på lokaler för användning som trygghets- och informationspunkter. Där står att läsa bland annat:

”Nationella, regionala och lokala erfarenheter från inträffade samhällsstörningar pekar på behov av att kunna erbjuda bemannade trygghets- och informationspunkter på i förväg kända platser, dit människor kan vända sig för att få stöd och information. De lokaler som ska kunna användas som trygghets- och informationspunkter behöver uppfylla vissa minimikrav för att både vara robusta och kunna erbjuda det minimistöd som anges i de regionala riktlinjerna från Länsstyrelsen i Stockholm. Kraven på lokalerna för användning som trygghets- och informationspunkter kan delas in i två nivåer beroende på behoven av information och stöd samt hur långvarigt detta förväntas bli. I de flesta fall bör det vara tillräckligt att erbjuda vissa grundläggande funktioner, vilka kan tillgodoses i lokaler som planerats som primära trygghets- och informationspunkter.”

I kommunens ’Mål- och budget 2023-2026’ har politiken gett uttryck för en ambition att kunna etablera fler trygghetspunkter inom kommunen genom att uppdraga åt kommunstyrelsen att utreda hur antalet trygghetspunkter kan utökas till fler orter runt om i kommunen. Det arbetet pågår och kommunstyrelsen har fastställt en kravspecifikation på de lokaler som kommunen vill använda som trygghetspunkter. Det finns dock inte idag något kommunalt uppdrag att utreda, planera eller realisera funktioner som de beskrivna SOT-punkterna.

Stekbord och skolsal

På Tjockö finns en naturlig samlingsplats mitt i byn, nämligen Öbutiken.

”Det räcker kanske inte med bara en affär,” säger Lasse Gustafsson, ”men här finns mycket mer. Vi har ett fullt utrustat restaurangkök med gasolspis och stekbord. Dessutom ligger en fungerande jordkällare ett stenkast bort. Mitt över vägen ligger Bygården, den gamla skolan. Skolsalen är orörd och används idag som samlingslokal, så här ryms många”, fortsätter han.

Lite längre bort, ungefär 150 meter, finns öns brandspruta lätt tillgänglig.

”Det här skulle kunna vara en primär trygghetspunkt för Tjocköborna och boende på öarna runt omkring. För båtfolket också, om något skulle inträffa under sommaren”, tycker Lasse. ”Dessutom hade vi ett skyddsrum. Det murades igen i början på 2000-talet, men det går kanske att restaurera.”

Det som saknas är ett elverk, en hjärtstartare och en VHF-radio – men det är ju saker som inte är så svåra att anskaffa.

”Vi hade inte så mycket förberedelser när Alfrida brakade loss”, säger Lasse. ”Men tack vare den kalla väderleken gick det bra ändå med butikens kylvaror. och vi kunde hålla öppet som vanligt. Nu vill vi vara bättre rustade för något som vi hoppas slippa”.

Renée Eklind

I den gamla skolsalen står orgeln fortfarande kvar och bakom draperiet döljer sig ’svarta tavlan’. Här är lokalen dukat för öns vinprovare. Foto: Renée Eklind

Staplade krogbord och kristallkronor i taket – så blev Ökrogen tillfälligt Öbutik. Foto: Agnetha Gustafsson

Tjockö Butik och Krog blickar framåt

På Tjockö är butiken öppen året runt, dock med begränsade öppettider under lågsäsong. Under högsäsong är det en populär arbetsplats för ungdomarna på ön och under lågsäsong får mamman i den enda barnfamiljen på Tjockö möjlighet att förtjäna en del av sitt levebröd. Butiken är post-, apoteks- och systembolagsombud och spelar därmed en central roll för att kunna vara bofast på Tjockö.

Ökrogen

Ökrogen byggdes för tio år sedan och är granne vägg-i-vägg med butiken. Krogen är öppen två-tre dagar i veckan under sommaren. Att slippa stå vid spisen och låta någon annan laga maten någon gång då och då är väldigt uppskattat bland såväl fritids- och deltidsboende som de fasta Tjocköborna. Under hösten och vintern är de månatliga pubkvällarna mycket välbesökta. Under pandemin och dess efterdyningar har vi dock tvingats hålla stängt, men nu satsar vi för fullt på den kommande sommaren.

Strejkande frysar

Den nuvarande butiken invigdes för 23 år sedan och har tjänat väl sedan dess. Under åren har en del smärre förbättringar gjorts och enstaka maskiner har bytts ut. De många åren har satt sin prägel och butikslokalen med

inredning och maskiner har med åren blivit slitna. Det har varit problem med frysar och kylar till och från under senare år. Att under högsäsong behöva tömma en frys, samtidigt som nya varor är på väg in, tillhör inte arbetets höjdpunkt. Allt fler handlar, så vi har kunnat utöka utbudet av varor, vilket är glädjande, men då behövs det mer hyllutrymme.

Tack EU

Vi sökte EU-bidrag via Jordbruksverket och fick det beviljat i år, något vi är mycket tacksamma för, så nu är renoveringen i full gång. Det blir nya och större kyl- och frysrum, totalrenovering av butiksytan och helt ny inredning i butiken. För att kunna hålla butiken öppen under renoveringen flyttade butiken ner till Ökrogen som ändå inte har någon större verksamhet under lågsäsongen. Så just nu har vi en butik med sju kristallkronor i taket och under omständigheterna går det väldigt bra. Utmaningen är kyl- och frysvärorna, eftersom de nya kylutrymmena inte är klara. Under tiden har vi skrapat ihop de små kylar och frysar som fanns i lokalerna samt lånat in några från öborna och lyckats få till en fungerande lösning.

Om allt går som det ska och inte alltför många oförutsedda saker inträffar räknar vi med att inviga den renoverade Öbutiken under maj månad.

Lasse Gustafsson

Medlemsutflykten

Foto: Lassas Hagar

I förra numret av Medlemsbladet skrev vi om utflykten till Lassas Hagar på Svartlöga och en guidad tur bland alla olika växter och träd.

Nu är det dags att anmäla sig. Du kan anmäla dig via mail eller sms. Vi behöver veta namn, antal personer, mailadress och telefonnummer. De två sista uppgifterna för att kunna kontakta dig om det blir ändring i sommarturistlistan.

Den **5 augusti** är dagen för utfärden. De preliminära tiderna ser ut så här:

10.45 reser vi från Furusund med m/s Sjögul via Röd-löga till Svartlöga. Promenad cirka 800 m till Lassas Hagar, där guiden möter oss. Rundvandringen tar cirka två timmar. Kl 16,15 avgår m/s Yxlan mot Furusund, där vi landar kl 18.05

Guidningen bjuder Blidö Frötuna Skärgårdsförening på och resan betalar deltagarna själva.

Anmälan gör du via mail till info@bfsf.se eller via sms till 070 751 21 40.

Vill du vara med?

Till BFSFs styrelse söker vi en eller två suppleanter som kan väljas in vid kommande årsmöte i höst. Vi har nu fem ordinarie ledamöter. Ordförande är Lasse Gustafsson från Tjockö, vice ordförande Lars "Krullo" Berglund från Eknö, kassör Bosse Gesslein från Löparö, sekreterare Malin Lenke från Lilla Gräskö samt ledamoten Sofia Söderman från Söderöra.

Suppleantens formella uppgift är att ersätta en ordinarie ledamot i en styrelse, när denne av någon anledning inte kan vara med på ett möte. I vår styrelse är alltid suppleanterna välkomna på alla möten. Det är ett bra sätt att lära känna de andra och hålla sig informerad om vad som är på gång. Styrelsen träffas sex, sju gånger om året.

Är du fastboende i skärgården? Har du ett intresse av att hålla dig informerad om vad som är på gång inom kommun, region och stat vad gäller skärgårdsfrågor? Vill du utvidga ditt nätverk? Vill du lära känna ett engagerat gäng? Vill du påverka utan att ta på dig allt för stort ansvar? Då kanske en suppleantpost är något för dig. Tveka inte, utan hör av dig till valberedningen eller styrelsen för mer information om uppdraget.

Lena Hammarbäck

Valberedningens ordförande
0704 971907 eller lenahammarback@outlook.com

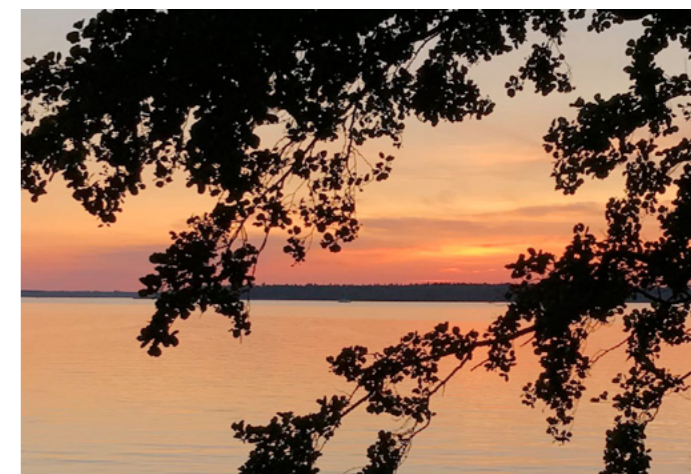

Foto: Renée Eklind

Ännu inte medlem?

Vill du också vara med och påverka? Vi ser fram mot att ha dig/er som medlemmar och tar tacksamt mot medlemsavgiften via

- Bankgiro 439-8152
- Konto Roslagens Sparbank 82420-039219894
- Swish 1231658541

Skriv namn, adress och e-postadress, samt hur många ni är i familjen. Medlemskapet kostar 250 kronor per familj.

Vår mailadress är info@bfsf.se

Helheten består av delar

Statsministern meddelade på konferensen Folk & Försvar att man ska återinföra civilplikten. Planerna på att åter skapa det avsomnade systemet är redan i full gång. När jag flyttade till Ragunda kommun 1999 hade civilförsvaret en aktiv verksamhet på lokalplanet. Det fanns utrustning, engagerade ledare och en löpande nyrekrytering av unga. Men medlen uteblev. Direktiven var: "Lägg ner – ni behövs inte!"

Den engagerade ledaren gick ur tiden. Allt försvann. Det gick snabbt att radera en verksamhet som med stort tålamod byggts upp under decennier.

På radion pratar man ivrigt om hur elsystemet inte fungerar. Det kärvar både med produktion och distribution. Vårt stamnät är tydligen inte anpassat efter våra nya samhällsförhållanden. På 1950- och 1960-talen var det en väl fungerande, stabil verksamhet som var avgörande för att vi skulle bygga den välfärdsnation vi är i dag. Men systemet verkar ha legat för fåfot länge nu.

Jag skulle kunna räkna upp massor med exempel på fungerande verksamheter som vi med vett och vilje sabbat; järnvägstrafiken, vägarna, utbyggnaden av bredband, vården, närheten till skolor, polisorganisationen, jordbrukspolitiken, apoteket ..., ja, ni fattar. Det är så klart lätt att bli nostalgisk och säga att allt var bättre förr. Det var det inte. Men vi måste ändå kunna erkänna att vi (miss)lyckats med en hel del.

Jag kan därför, när jag sitter med i vissa utredningar eller hör förslag som läggs fram, förvånas över att man inte ser helheten. Att man inte förstår. Att man tappat historien.

I vår iver att "förbättra" allt, effektivisera, stycka upp i små delar, skapa stuprör, har vi slutat att se helheter. Se hur saker hänger ihop. I nyhetsrapporteringen om civilplikt och energisystem berättades om en undersökning som VTI (Statens väg- och transportforskningsinstitut) gjort. Man anser att våra vägar blivit för halkiga och det

beror i sin tur på att vi slutat använda dubbdäck delar av året; tidigare ruggades asfalten upp naturligt och blev mindre hal. Men för att hälsofarliga partiklar inte ska spridas i luften har man sett till att färre använder dubbdäck – och därmed fått ett nytt problem på halsen, halkiga vägar. Som också dödar människor.

Kommer ni ihåg Peter Dalles glada uppfinnare i Lorry? Han som hade fantastiska lösningar på alla problem, men som aldrig hade tänkt hela vägen: "Tänkte inte på det ..." I dag har vi en historiskt stor statsbudget. Och ett hårt skattetryck. Samtidigt har vi inte 'råd' med än det ena, än det andra. Vi slänger massor med pengar på utredningar, strategier, dokument och planering, men måste parallellt med detta stänga BB och byskola. Vi kan avlöna tusentals tjänstemän i statlig verksamhet som sitter på dyra kontor i innerstan, men vi har inte råd att höja förskolelärlönen eller anställa ett par extra händer i vården. Vi har 344 myndigheter i Sverige. Du känner till en handfull.

Någonstans tappade vi visionen om ett långsiktigt samhällsbygge, om vad det är som är viktigt på riktigt. Kommer polisen när jag ringer? Går tåget i tid? Kommer det att finnas billig el? Får jag vård i tid? Vad de flesta vill att vi ska lägga våra gemensamma resurser på och hur man kan stötta utan att stjälpa.

Det kanske är dags att ta ny(gamla) tag, bygga upp det vi sabbat. Men också vara uppmärksamma på vad vi **inte** ska radera av det vi redan byggt.

Teres Bengard

Teres Bengard är verksamhetschef i Hela Sverige ska leva. Det är en ideell förening som bildades 1989 i slutet av den stora kampanjen "Hela Sverige ska leva". Den är partipolitiskt obunden och tar ett helhetsgrepp kring landsbygdsfrågorna.

Texten har tidigare publicerats i tidningen Land 2023 och återges med upphovsrättsinnehavarens samtycke".

Och i Hela Sverige ingår även skärgården, något som ofta glöms bort. Foto: Renée Eklind

Drönarprojektet

Ett testprojekt för drönarleveranser i glesbygd, DiG, drevs under vintern av ICA, Aerit, Norrtälje kommun och RISE. Under projektets praktiska fas gjordes leveranser från ICA Gräddö till privata tomter och 'pick-up-points' i Gräddö och på Tjockö. Öbutiken på Tjockö deltog aktivt i projektet och var en av de platser dit man kunde beställa varor. Projektet som pågick i några veckor och avslutades i december förra året ses som en succé av de inblandade.

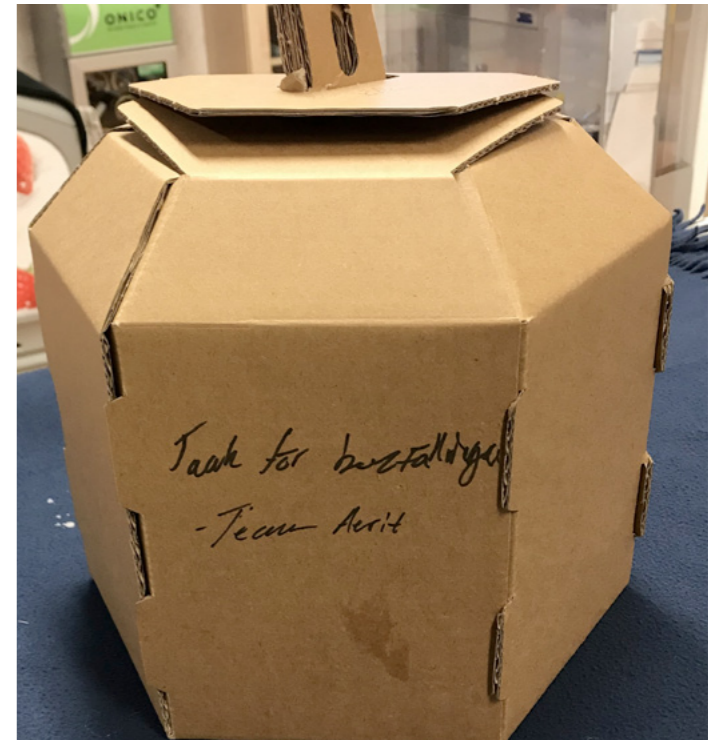
Under testperioden kunde kunderna beställa varor från ICA Gräddö och få dem levererade till en 'pick-up-point' eller i vissa fall direkt i sin trädgård. Syftet med DiG är att göra den sista delen av transportererna mer miljövänliga. I stället för att köra med bilar och båtar, kan man göra det med drönare.

Det som var en begränsning i testet var vikten som drönaren kunde bära, två kg. I takt med att drönarna utvecklas kommer vikten de kan bära också att öka.

ICA tror stort på DiG och arbete pågår på flera platser i landet med att implementera DiG. Dessa ligger i glesbygd på fastlandet, där tillgången till luftrummet är ett mindre problem. Norrtälje kommun är också fortsatt intresserad av konceptet. Det är inte bara matvaror som kan transporteras. Att få ut medicin till de som har långt till Apoteket står högt på önskelistan hos kunderna. Dock måste sekretessen kunna lösas på ett säkert sätt. DiG är ett

Lasse tar stolt emot den första drönarleveransen från ICA Gräddö. Foto: Agnetha Gustafsson

Transportbox för drönarleverans. Foto: Lasse Gustafsson

koncept med stor potential, men det återstår några knutar att lösa upp innan det kommer på bred front.

Kontrollerat luftrum

Det som är kanske mest problematiskt i skärgården är nog luftrummet, som måste delas med bland annat ambulanshelikoptern. För drönare är luftrummet indelat i två typer, kontrollerad och okontrollerad luft.

I okontrollerad luft får en drönare flyga på upp till 120 meters höjd och inom synhåll. Det innebär att autonoma flygningar inte är tillåtna utan speciella tillstånd. I kontrollerad luft finns ytterligare restriktioner och där krävs fler tillstånd och än hårdare krav ställs på säkerheten.

Transportstyrelsen arbetar aktivt med att implementera U-space-fördordningen (EU 2021/664) som ska möjliggöra en säker och effektiv tillgång till luftrummet för drönare.

En annan utmaning kan vara affärsmodellen. Vem betalar för vad? Den som tillhandahåller en drönare måste också se till att drönare och kontrollsystem är kvalificerade och godkända och tillräckligt säkra för autonoma flygningar. Personal måste finnas som kan hantera drönaren, inte bara med lastning och lossning, utan också klara av säkerhetskontroller och underhåll.

Hyrt man endast drönare som kan flyga från punkt a till b och där drönarföretaget sköter resten eller har man egen personal som hanterar skötsel av drönaren? Det är många frågor som ännu inte är besvarade. Men allt ovan går att lösa, så DiG är högst troligt här för att stanna.

Lasse Gustafsson